

Predplata van Šibenika na tromjesečje 3 K. — na godinu 6 K.

Predplata u Šibeniku sa donošanjem lista u kuću jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIJEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Predplate i pisma šalju se Uredništvo. Nefrankirana se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi, priborna pisma, zahvale itd. tiskaju se po 20 para redak — ili po pogodbi. —

Nepojmljivo.

Ima pojava u našem javnom životu, koji se u istinu ne mogu pojmiti, jer su protivni svakom zdravom mišljenju, svakoj logici, pače i svakom naravnim djelovanju narodnog života.

Svaki član bilo kojeg naroda morao bi nastojati da se narodno djelovanje učvrsti, organizira, poveća, a ondje, gdje samo ne može dospjeti, da doprinese svoj dio tom narodnom napretku, barem ne će škoditi, nego će koliko može bodriti druge što rade i hvaliti će ih za to. Pri tom se obično ne gleda tko radi i kojemu stališu pripada, nego jeli ta radnja pomaže narodnoj svijesti, narodnoj organizaciji. A kad se je uvjeren da se sviest tom radnjom jača, da se razdrkani elementi naroda prikupljaju, da postaju sudionici skupnosti, onda nas to veseli, onda se čujemo veći, ponosniji, jaci, pa i pojedinci dobivaju i nove volje i nove snage za rad. I bila narodna uda odjeljena koliko se hoće, opet ih ta radnja spaja u dusevnu cjelinu, koja s vremenom postaje političkom zajednicom, narodnim živim i jedinstvenim organizmom.

Nijedan narod nije se ujediniio i oslobodio ako nije najprije med u njegovim razdrkanim djelovima zavladao misao dusevnog jedinstva, zajedničke pripadnosti, zajedničkog života. Da se do tog narodnog osvišćenja dođe hoće se dugoz vremena i velikog truda navlastito u narodu kroz vjekove različitim upravama razdvojenom. U takvom narodu, svaki radnik je dobro došao i radnja njegova je sveta vrjek kad idje za tim da narod jednog imena, jedne domovine, jedne budućnosti također i politički njeđini.

Ove istine koje vriede za svakoga i za sve narode (ovoga svijeta), nepobitno su i za narod hrvatski. Član naroda hrvatskoga, bio on gdje mu drago, pripadao on bilo kojem stališu, u dužnosti je da nastoji svim svojim silam oko osvišćenja svoga naroda te da mu ulije sviest zajedničkog života, zajedničke radnje, jer bez te sviesti nema narod nikakve budućnosti. U toj radnji sastoji danas cijelo naše političko djelovanje, jer na koncu konca sve djelovanje pojedina bilo u parlamentima, bilo u novinama ili u obće u javnom životu, ide za tim da se narod okupi u jednoj misli političkoj e da tako ujediniđinje dotje do slobode i do napredka moralnoga i materijalnoga. Sve što se čini i što se hoće postići bilo školam, bilo političkim ili gospodarskim udruženjima nema drugog cilja nego to narodno ujedinijenje.

Hrvat koji žive u Istri, u Dalmaciji, u Bosni-Hercegovini, u Banovini, u Medjumurju i t. d., znajući da pripada jednoj cjelini, dužan je da svoj rad posveti Hrvatstvu. U tomu ga ne može i ne smije niko ometati, a pogotovo ne isti njegov brat, koji također hoće da ih Hrvat.

U zadnje doba kao da se ove istine ne shvaćaju, pa se nasoj braći koja su izložena, kao onoj u Istri i Bosni i Hercegovini, zamjera svaka očitija hrvatska radnja. Ima u nas novina, koje spadaju tobož naprednijim i slobodoumnijim idejama, koje zagovaraju bratstvo na sve strane, i pod cijenu svih mogućih narodnih žrtava, a u isto doba traže od Hrvata Istre i Bosne, da miruju, da ne daju glasa od sebe. Ovim novinam kopa oči svaka manifestacija bosanskih i hercegovačkih hrvata i izgleda da bi one zahtjevale

od njih mir smrti, kao i to da bi Istrani morali žrtvovati dobar dio stoga posjeda i svoje krvi.

Navlastito što se tiče Hrvata Bosne i Hercegovine dolaze njeke novine do besmislenih začuđeva i prigovora. Nas u istinu stid oblieva čitajući sve što one pišu, jer očito je da one ne govore po svojem hrvatskom uvjerenju, nego pod uplivom ili tuđih misli ili tuđih nastojanja.

Što je naravnije nego da se Hrvati u Bosni i Hercegovini organiziraju? Što je povalnije nego da podižu društva, udruge, da ustrajaju novine, drže sastanke? Što je nužnije nego da se okupljaju pod svojom trobojnicom, simbolom zajedničke domovine i celog naroda? Pa i onda ako traže da se sjedine sa ostalom Hrvatskom, zar je i to zlo i na uštrb naše snage, naše budućnosti?

Ne, dolaze vam stanovite novine i hoće da je sve to maslo fratara i popova; da sve to naručeno, tuđinsko, izmećarsko. I one to govore i hoće da ih se smatra ozbiljnim, liberalnim, narodnim glasilima. A i ne stide se. Ne vide da izvrgavaju sebe i svoj narod, svoju narodnu misao ruglu. Jer i predpostavljañe da se katolički popovi i fratri zauzimlju za hrvatsku misao, i predpostavljaju da im pomazu činovnici, zar oni nisu članovi naroda? Zar oni nisu zvani, da za narod rade?

Ali nije to ni tako, jer ni fratri, ni popovi, ni činovnici nemogu stvoriti nješto što ne postoji. Ako oni rade, hoće reći da imaju i naroda koji njihove radnje treba, a taj narod, čim postoji, ima i pravo i dužnost da se organizira, da se pod svoj barjak okuplja. Nazivati tu naravsku radnju tuđinskom i izmećarskom ne može nego tko je pod uplivom tuđinske politike.

Što je dopušteno svakomu to mora da je i Hrvatu, a tko drugačije tvrdi hoće reći da ima za to nazloga, ali tako ih koji se ne kažu javno, pa su za to ti razlozi neshvatljivi i onda kad se to govori u ime sloge Hrvata i Srba, jer ta sloga ne bi smjela prieriti nigdje rad Hrvata. Ni u Bosni ni u Hercegovini.

Šibenski i Mandalinski. »Sokol«.

Prošla nedjelja bila je pravi seoski dan. Iz jutra u Mandalini, a popodne u Šibeniku obavile se dvie svečanosti, koje zaslužuju, da im posvetimo ovdje osobitu pažnju i da ih potanje opisemo.

Toga dana Mandalinski je »Hrvatski Sokol« skromno, ali na znamenit način proslavio blagoslov svog društvenog barjaka. Taj prvi uzorni seoski »Sokol« u Dalmaciji kao da nije mogao, nije htio da pristupi na prvi hrvatski svesokolski sljet bez svoga barjaka, pa ga je sam svojom poštivošću namakao i prošle nedjelje dao blagosloviti. Bez velikih vanjskih priprava, ali velikim oduševljenjem srca i duše obavljen je taj blagoslov. Sudjelovao je šibenski »Hrvatski Sokol« sa »Šibenskom Glazbom«, da uveliča tu skromnu proslavu, kojoj je bila samo svrha, da prvi seoski »Sokol« u Dalmaciji dobije svoju zastavu i snijom krene na sljet u Zagreb. Ranim jutrom oko 5 sati, krenuo je Šibenski »Hrv. Sokol« sa Šibenskom Glazbom krajem u Mandalini, gdje ga dočeka Mandalinski. Okolo 8 sati krenulo se skupno na mjesto određeno za blagoslov. Barjak je blagoslovio M. p. otac Sirec, župnik krapljanjski, a kumovali su: gospogije Karmela Novak i gosp. Josip Karadžole. Poslie blagoslova M. p. Sirec izrekao je krasno prigodno slovo, u kojem je mandalinskom Sokolu tople preporučio međusobnu slogu i rad u duhu kršćanskome za domovinu i za vjern. Poslie njega kum Karadžole predao je blagoslovljeni barjak

barjaktaru i taj čin popratio je sa nekoliko vrlo zgodnih riječi u pravom sokolskom duhu.

Odmah nakon obavljenog blagoslora »Šibenski Sokol« s glazbom povratio se je preko mora u Šibenik, jer dalje nije mogao da tu ostane, pošto je onog istog popodneva čekala druga dužnost.

Razstanku je bio srićan, »pravo sokolski, ali razstanku samo za čas, jer je istog popodneva Mandalinski Sokol dobio u Šibenik pod svojom novom tek blagoslovljenom zastavom, da se opet pridruži Šibenskom za javnu njegovu vježbu, urečenu za popodne istog dana.

Bratski Sokoli izmjenile tako poset u isti dan, koji će i za jednoga i za drugoga ostati u neizbrisivoj ispomei. Jer koliko je god bio znamenit čin obavljen onog jutra u ubavoj Mandalini, toliko je opet bila zna menita i »javna vježba«, koju je sam Šibenski Sokol izveo istog popodneva na našem kitom »Subičevcu«.

Tačno u 5 sati krenula je duga povorka iz zgrade »Hrvatskog Sokola« preko obale, pa preko grada i Poljana na »Subičevac«, a pred njom udarala je Šibenska Glazba vesele koraćnice. U povorci išta je najprije četa »šibenskog Sokola« predvođena svojim barjakom, za njom njegov podmladak, iza ovoga do dvadeset članova tek ustrojenog tješnjanskog »Hrv. Sokola«, a iza njih odio Mandalinski »Sokola«, predvođen svojim novim barjakom.

Krasna povorka domnila je u čas na dvor množito građanjska, koje je hrpimice krenulo za njom put »Subičevca«.

Na »Subičevcu« nakupila se u čas sila svijeta. Krasan li je bio pogled na nj! Sve se tu sjatilo, sve uzredalo, da vidi naše Sokole, a treba priznati, da je onaj položaj za ovakove svrhe najzgodniji. Za gledaoce mjesta koliko hoće i to s visoka i s položaja, za vježbače lipa ravnicu, a dolje pod svima čaroban vidik na cijeli grad, na cijelu luku i na cijelo obzeđe van nje. To je nešto izvanredna, skroz poetična, tako da se je svakome u ustima ponavljao isti uzvik: Oh, krasno li je, divno li je ovdje!

Javna vježba izvršena je na obće *polupuno* zadovoljstvo. Dok su se naši Sokoli i Sokolice vježbali, dotle je brojno občinstvo gledalo i divilo se, i u tom divljenju bilo ko niemo od dragosti i od milinja. Svi su se vježbači lude iztakli, i nemamo riječi kojima da ih pohvalimo.

Ali jedne moramo, t. j. moramo na osobiti način pohvaliti njihova vrednog učitelja Mržljaka, koji ih je u sami mjesec dana pripravo i za tu javnu vježbu i za sljet u Zagreb, postigavši vanredno krasan uspjeh svojim izvarenom uztrajnošću i ljubavlju za hrvatsko sokolstvo. I mandalinski se je »Sokol« u obće liepo odlikovao na toj javnoj vježbi, a naročito svojom igrom sa štapovima. Najviše je zanimanje pobudila kod občinstva krasna vježba s čunjevima, koju je izveo odjelak »Šibenskog Sokola«. Podmladak njegov i ovog je puta sebi osvijetlao lice vrlo uspjelom izvedbom prostih vježaba sa zastavicama. Vježbe na spravama također su se dopale, ali ove o čunjevima nisu mogle, a da ne izazovu obćenito, burno pljeskanje razdraganog občinstva.

Na koncu Sokoli su skupno izveli figure raznih piramida, i tim je svršila ova deveta javna vježba šibenskog »Hrvatskog Sokola«, koja je samom društvu osim moralne, doniela i liepu materijalnu korist s ulaznica.

Poslie vježbe »Šibenska Glazba« odsvirala je dva koncertna komada mjesto pet, jer se uzelo u obzir, da glazbari moraju bit umorni, pošto su tog dana udarali u jutra u Mandalini, na podne imali kunje, a popodne od 5 do 9 sati neprestano svirali. Ovog su puta i oni dokazali, da se znadu pregoriti za omiljeni naš »Sokol«.

Nesto prije 9 sati odpušio se je »Sokol« sa »Subičevca« istim redom, kojim je na nj i došao, i istim putem sašao na obalu. Sliedilo ga je nepregledno množstvo. Sve je bilo veselo, sve uzhićeno. Iza kako je bio Mandalinski »Sokol« odpraćen do obale, gdje su ga čekali brđovi za Mandalinu, i iza kako su na razstanku bili izmijenjeni srićani pozdravi, vratio se šibenski »Sokol« s članovima tješnjanskog »Sokola« u dvoranu svoje društvene zgrade.

Tu je brat V. Kulić pred poredanom celom četom izrekao vrlo liep i zanosan govor, u kojemu je i na ime Uprave šibenskog »Hrv. Sokola« i na ime svoje izrazio najprvo svoje veselje nad krasno uspjelom javnom vježbom, radi čega se je u prvom

redu zahvalio učitelju bratu Mržljaku, koji je na to od svih bio pozdravljen burnim i dugotrajnim »Zivio!« — Preporučio je nadalje brat Kulić Sokolima, da se revno odazovu dužnosti redovitog večernjeg vježbanja za sljet, upeliv im, kako se moraju na sljetu i u obće vladati, da steknu još više simpatije u narodu, kojemu je Sokolstvo već po sebi milo i drago. Iztakao je, kako je pri nedjeljnoj javnoj vježbi težak — Sokol pobrao lovoriku, onaj težak, koji trpi i zlopoti i koji je za to sposoban, da najviše trpi i za domovinu, kad ga ogrije sviest rodoljublja. — Zahvalio se je u javnu njegovu vježbu, urečenu za popodne istog dana.

I tako je zaključena svečanost. Kazemo svečanost, jer se javna vježba zbilja preobratila u takovu i jer je za Šibenik gotova svečanost svaki put, kad izadje njegov »Hrvatski Sokol«.

Mi se pak sa svoje strane od srca tome veselimo i želimo, da šibenski »Hrvatski Sokol« sa svom svojom mladom braćom u okolici, t. j. s onom u Mandalini, Vodicama, Tiesnome, Betini i Zatonu sve to većna bude napredova u broju i u vrlinama, koja moraju rešiti hrvatskog Sokola.

Dobro razvijeno, uređeno, a k tome poštveno hrvatsko Sokolstvo velika je snaga, koja može, da u sudbonosnim časovima očuva cijeli narodni život. Neka nam dakle Sokolstvo sve to više crate, nek se širi, nek se množi, a tko je Hrvat, tko je rodoljub neka ga podupre, neka ga pomogne koliko god može, jer će tim poduprijeti i pomoći i hrvatsko, ono misao, koja nas samo može spašiti od svih pokušaja, napadaja i spleta tuđinaca, koji nam se u kuću šuljaju, da nam zapredaju i zanovetaju, da sprieče razvitak našeg narodnog života.

U to ime: Živjelo hrvatsko Sokolstvo!

Na obranu ribarskih interesa.

U zadnje doba, osobito talijanska štampa, bavi se češće nestasićom riba na Jadranu i svu krivicu svaljuje na ribare, kao one, koji ruše i uništaju što je obćem dobru korisno. Budući je nastala svukuda obća skupoca živeža, te su njezinu težinu počeli činiti i veći gradovi, kao Trst, Pula i Zadar, u nekim gradovima počele su se držati konferencie, na kojima se pretesnaju ta pitanja. Najvažnija konferencia bila je držata prošlog mjeseca pri magistratu u Trstu i kao što smo mi u jednom od prošlih brojeva istakli, prva i najvažnija točka oko koje su se rtvili, bila je ona o ribarstvu. Tu je palo dosta trieznijih predloga, ali na žalost većina ih je smierala na to, kako da se stegne sloboda ribara, e da on ne bude mogao prodati krvavi svoj trud po onu cijenu koja ga je volja i kome ga je volja, već da drugi, koji više manje i obilju pliva, ima procićenit trud njegovih krvavih žuljeva, ne samo nego još diktirati mu vrjete prodaje. Pošto ovo pitanje neće ostati osamljeno, jer vidimo, da se donekle i u Zadru sprema ista kasa, te bi, kad bi se proširilo, moglo imati zlih posljedica po naše i onako siromašne ribare, to mi ko prijatelj ote zapušteno kaste, za koju na žalost nitko ne mari, a od nje sve potrebe imamo, danas ustajemo na obranu njeđinih interesa, te ljudima koji se kupe oko magistrata u Trstu, pa »Piccola«, »Giornaletta« i »Dalmate« velimo: Ljudi ne valja vam posao.

Ribarski obrt, jest kao svaki drugi obrt prost i slobodan onomu, tko dobije zakonitu dozvolu, da ga tjerati može i smije. Tako je dozvoljeno i slobodno, da ono što je tko svojim obrtom sebi pribavio, proda po svojoj volji onomu, komu ga je volja i uz najbolju cijenu, koju prodati može.

Što bi nama sutra rekla gospoda trgovci i obrtnici u Trstu i Zadru, kad bi im se stalo diktirati zakone i naredjivati, da po neku stanovitu cijenu, a ne preko iste, moraju »prodavati van, šecer, platu i t. d. A što bi se dogodilo tek onda, kad bi im se naredilo kome mogu i smiju prodati svoju trgovinu, a kome ne?

Kao što niemo za ovako obću zabranu slobodne prodaje riba, tako niemo ni za onu ograničenu, koju zagovara gospodin Boniccolli preko »Dalmate«. On bi naime hotio, da se zabrani prodaja ribe u industrialne svrhe. Ovo je skroz nepravdno

